

بہ نام خدا

سرشناسه: دئونا، ژولین ا. Deonna, Julien A.

عنوان و نام پدیدآور: درآمدی فلسفی بر هیجانان/ژولین دئونا، فابریس ترونی؛ ترجمه حسن حشمتی.
مشخصات نشر: تهران: هرمس، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۲۴۱ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۶-۳۹۸-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: The emotions : a philosophical introduction, 2012.

یادداشت: نمایه.

موضوع: هیجان‌ها (فلسفه) Emotions (Philosophy)

شناسه افزوده: ترونی، فابریس، ۱۹۷۴-م.

شناسه افزوده: Teroni, Fabrice, ۱۹۷۴-

شناسه افزوده: حشمتی، حسن، ۱۳۵۲-، مترجم

رده‌بندی کنگره: B۸۱۵

رده‌بندی دیویی: ۱۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۲۱۵۱۶

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

درآمدی فلسفی بر

هیچانات

ژولین دئونا

و فابریس ترونی

ترجمه^s حسن حشمتی



این کتاب ترجمه‌ای است از:
THE EMOTIONS; A PHILOSOPHICAL INTRODUCTION
JULIEN A. DEONNA & FABRICE TERONI
Routledge, London and New York, 2012

درآمدی فلسفی بر هیجانات

ژولین دئوننا و فابریس ترونی
ترجمه حسن حشمتی
ویرایش و مقابله: حمیدرضا عنایتی

طراح جلد: حبیب ایلون
ناظرچاپ: حمیدرضا دمیرچی

چاپ اول: ۱۴۰۴
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: سپیدار

همه حقوق محفوظ است.

تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از میدان ونک، شماره ۲۴۹۳
تلفن: ۸۸۷۹۵۶۷۴



خیلی ساده، بهترین مقدمه است بر فلسفه هیجان‌ات در بازار. کتاب به زیبایی نوشته شده و برای دوره‌ای پیشرفته در کارشناسی یا تحصیلات تکمیلی ایدئال است. در واقع برای همه پژوهشگرانی که روی این موضوع کار می‌کنند چیزهایی برای آموختن دارد. شدیداً توصیه‌اش می‌کنم.

تیم کرین، دانشگاه کیمبریج، انگلستان

بحث دئون و ترونی هم ظریف است هم محکم. نثرشان گیرا و قابل فهم است، و تقریر بدیعشان از رابطه هیجان‌ات با ارزش به ویژه درخور توجه است؛ نه تنها اطلاع‌بخش، بلکه جذاب برای مطالعه.

رونالد دی سوسا، دانشگاه تورنتو، کانادا

به شکلی استثنایی گسترده، همچنان با ساختاری قرص؛ در بحث پیچیده، اما روان و روشن نوشته شده. برای تازه‌واردها قابل فهم و برای کسانی که پیشاپیش درگیر فلسفه ورزی پیرامون هیجان‌ات اند وسعت بخشی نظر.

دیوید پوگمایر، دانشگاه ساوتهمپتون، انگلستان

کتابی ذاتاً خواندنی که قطعاً برای نوآموزان و متخصصان به یک میزان لازم است.

کریستین تپولت، دانشگاه مونترآل، کانادا

تقریر ایجابی‌ای که دئون و ترونی از هیجان‌ات ارائه می‌کنند بدیلی به کاربرستی است شایسته جدی گرفته شدن. شدیداً این کتاب را توصیه می‌کنم.

بنت هلم، کالج فرانکلین و مارشال، آمریکا

کتابی است عالی. اثری اصیل، مهم و به موقع که بی شک مخاطبانی گسترده خواهد داشت.

مایکل بردی، دانشگاه گلوسترگو، بریتانیا

این کتاب مقدمه‌ای است درگیرکننده و اعجاب‌انگیز بر فلسفه هیجان. ریتمی تند دارد و سبکی چالش‌برانگیز. با این حال، موضوعش نمایانگر پژوهشی طرازاول است.

نیکو اچ. فرایدا، دانشگاه آمستردام، هلند

۱	دییاجه
۷	۱. حرکت به سوی هیجانان
۸	پدیدارشناسی
۱۰	التفاتی بودن
۱۷	معرفت‌شناسی
۱۹	هیجانان در حوزه عاطفه
۲۶	نتیجه‌گیری
۲۶	سوالات
۲۶	برای مطالعه بیشتر
۲۸	یادداشت‌ها
۲۹	۲. تنوع و یکپارچگی هیجانان
۳۰	هیجانان مثبت و منفی
۳۲	هیجانان آگاهانه یا ناآگاهانه
۳۶	دیگر تمایزها
۳۷	هیجانان پایه
۴۰	هیجانان: یکپارچگی یا تنوع؟
۴۶	یکپارچگی باز یافته

نتیجه‌گیری	۵۰
سؤالات	۵۱
برای مطالعه بیشتر	۵۱
یادداشت‌ها	۵۲
۳. هیجانات، باورها، و امیال	۵۳
هیجانات و باورها	۵۴
نظریه مختلط	۵۵
رهیافت ارضا / سرخوردگی در مورد امیال	۶۲
نتیجه‌گیری	۷۰
سؤالات	۷۱
برای مطالعه بیشتر	۷۱
یادداشت‌ها	۷۱
۴. معرفی ارزش‌ها	۷۳
هیجانات و ارزش‌ها	۷۳
ذهنی‌انگاری درباره ارزش‌ها	۷۶
تحلیل‌های مبتنی بر نگرش متناسب	۸۰
شکل‌های واقع‌گرایی ارزشی	۸۰
نتیجه‌گیری	۸۸
سؤالات	۹۰
برای مطالعه بیشتر	۹۱
یادداشت‌ها	۹۳
۵. هیجانات به عنوان قضاوت‌های ارزشی	۹۵
نظریه قضاوت ارزشیابانه	۹۶
راهبرد افزونه‌ای	۱۰۲
هیجانات به عنوان برساخت‌ها	۱۰۶
نتیجه‌گیری	۱۱۰

۱۱۱	سؤالات
۱۱۱	برای مطالعه بیشتر
۱۱۲	یادداشت‌ها
۱۱۳	۶. نظریه‌های ادراکی هیجانات
۱۱۴	نظریه جیمز
۱۱۸	هیجانات به عنوان ادراک مستقیم ارزش‌ها
۱۲۶	هیجانات به عنوان ادراکات غیرمستقیم ارزش‌ها
۱۳۲	نتیجه‌گیری
۱۳۳	سؤالات
۱۳۳	برای مطالعه بیشتر
۱۳۵	۷. نظریه نگرشی هیجانات
۱۳۶	نگرش‌ها و محتواها
۱۳۸	هیجانات به عنوان نگرش‌های بدنی احساس شده
۱۴۵	مزایای این نظریه
۱۵۰	حیث التفاتی و پدیدارشناسی
۱۵۶	نتیجه‌گیری
۱۵۷	سؤالات
۱۵۷	برای مطالعه بیشتر
۱۵۸	یادداشت‌ها
۱۵۹	۸. هیجانات و توجیه آن‌ها
۱۶۱	سؤال-از-چرایی‌ها: ادراکات در مقابل هیجانات ۱۶۱
۱۶۳	قضاوت ارزشی و شهود ارزشی ۱۶۳
۱۶۶	بازگشت به سؤال-از-چرایی‌ها ۱۶۶
۱۶۸	هیجانات موجه ۱۶۸
۱۷۱	پر کردن شکاف‌ها ۱۷۱
۱۷۷۱	نتیجه‌گیری ۱۷۷

سؤالات	۱۷۷
برای مطالعه بیشتر	۱۷۸
یادداشت‌ها	۱۷۸
۹. ماهیت و نقش تبیین‌های عاطفی	۱۸۱
حال و هواها و خلق و خواها	۱۸۲
صفات منشی و احساسات	۱۸۵
امیال	۱۹۰
محدودیت‌هایی ناظر به نقش معرفت‌شناختی منفی حالات انگیزشی	۱۹۴
نوعی نقش معرفتی مثبت برای حالات انگیزشی؟	۱۹۶
نتیجه‌گیری	۲۰۰
سؤالات	۲۰۱
برای مطالعه بیشتر	۲۰۱
یادداشت‌ها	۲۰۲
۱۰. اهمیت هیجانات	۲۰۳
از هیجانات موجه تا قضاوت‌های ارزشیابانه موجه	۲۰۴
هیجانات و حساسیت هیجانی	۲۰۸
هیجانات و فهم	۲۱۰
نتیجه‌گیری	۲۱۳
سؤالات	۲۱۴
برای مطالعه بیشتر	۲۱۴
منابع	۲۱۷
نماینه	۲۲۹

دیباچه

کتاب حاضر درآمدی است بر فلسفه هیجان‌ات و از این لحاظ نظریه‌های اصلی مربوط به چیستی هیجان‌ات را ارائه و ارزیابی می‌کند و نیز موضوعات متعددی را که علاقه چشمگیر و فزاینده به آن‌ها در سال‌های اخیر آن‌ها را آشکار کرده است. شاید این امکان وجود داشت که این نمای کلی مقدماتی از چشم‌انداز نظری را با حفظ فاصله‌ای بی‌طرفانه ارائه داد، اما این مسیری است که ما عمداً تصمیم گرفته‌ایم دنبالش نکنیم. در عوض، ترجیح داده‌ایم خواننده را پای پیاده به سفر زمینی دور و درازی ببریم در دل انبوه مناقشه‌های فکری کنونی در این زمینه، و در همان حال که پیش می‌رویم جانب برخی از آن‌ها را می‌گیریم و موضع‌گیری می‌کنیم. در نتیجه، این کتاب یک درآمد بسیار صاحب‌نظرانه است.

این تنها دلیلی نیست که نشان می‌دهد چرا این درآمد درآمدی متمایز است و چرا ممکن است ادعا کند شکافی را در انبوهی از مکتوبات اخیر در مورد هیجان‌ات پر می‌کند. نخست، در سراسر آن به بسیاری از بحث‌ها و مشاجرات گسترده‌تری پرداخته می‌شود که برای فلسفه ذهن و معرفت‌شناسی معاصر اهمیت محوری دارند. پدیدارشناسی و التفاتی بودن هیجان‌ات، و نیز مسائل معرفت‌شناختی پیرامون آن‌ها، از منظر این مناقشه‌ها و نحوه مطرح شدنشان در ادبیات جاری مورد توجه قرار می‌گیرد. دوم، درحالی که کتاب به زحمت راه خود را برای توضیح رضایت‌بخشی

از هیجانات باز می‌کند، همچنان می‌کوشد غفلت نسبی‌ای را جبران کند که در ابعاد دیگر زندگی عاطفی ما وجود داشته است. بنابراین، دربارهٔ ملکات هیجانی، حال و هواها، خلق و خوها، صفات منشی، و احساسات توضیح‌هایی ارائه می‌دهیم و نقش‌های مختلف آن‌ها را در ارتباط با هیجانات بررسی می‌کنیم. سوم، و سرانجام، ارتباط بسیار گسسته بین هیجانات و ارزش‌ها یا ویژگی‌های ارزشیابانه، در معرض میزانی از موشکافی قرار می‌گیرد که برای یک کتاب درسی عادی نیست. این نه‌تنها به این دلیل است که ما فکر می‌کنیم شفاف‌سازی این ارتباط برای درک ماهیت هیجانات ضروری است، بلکه به این دلیل هم هست که بر مناقشه‌های فلسفی مهمی که ضمن مطالعهٔ هیجانات مطرح می‌شود تأثیر می‌گذارد، یعنی بر بحث‌هایی که پیرامون متافیزیک ارزش‌ها و ماهیت معرفت ارزشیابانهٔ ما شکل می‌گیرد. وضعیت این مناقشه‌ها در فلسفهٔ کلی هیجانات و همچنین مدخلیت داشتن آن‌ها در این موضوع چیزی است که در صدد بیانش بوده‌ایم.

قبل از نشان دادن ساختار کتاب، اجازه دهید در مورد استفاده‌مان از یادداشت‌ها و منابع چند نکته بیان کنیم. خوانندهٔ دانا از کمبود اولی شگفت‌زده خواهد شد. در واقع یادداشت‌ها را به حداقل رسانده‌ایم تا از حواس‌پرتی از خطوط اصلی استدلال‌های مورد بحث جلوگیری کنیم. در خصوص منابع، آنچه را جزو منابع مهم می‌پنداشتیم در بدنهٔ اصلی متن قرار داده‌ایم، ولی در انجام این کار نسبتاً محافظه‌کار بوده‌ایم، باز هم با هدف به حداکثر رساندن خوانایی متنی که به دلیل پیچیدگی مطالب می‌تواند گاهی چالش‌برانگیز باشد. امیدواریم ضعف‌های ناشی از این انتخاب‌ها در بخش «سؤالات» و «برای مطالعهٔ بیشتر» در پایان هر فصل جبران شود. در آن بخش‌ها، منابعی را فراهم آورده‌ایم برای پیگیری عمیق‌تر درون‌مایه‌ها و خطوط اصلی تحقیق در آثاری گسترده‌تر.

اکنون به اختصار چگونگی ساختار بحث خود را نشان خواهیم داد. بحث را با تأکید بر سه خصوصیت اساسی هیجانات شروع می‌کنیم: داشتن هیجان به شیوهٔ مشخصی احساس می‌شود، هیجانات در مورد چیزی هستند، و ما هیجانات را از منظرهای مختلفی ارزیابی می‌کنیم. مسائل برآمده از این خصوصیات هیجانات

— پدیدارشناسی آن‌ها، التفتاتی بودن آن‌ها، و اهمیت معرفت‌شناختی آن‌ها — مقوم آن مصالح اصلی‌ای است که این کتاب بر آن‌ها بنا شده است. معرفی این سه خصوصیت هدف اصلی فصل ۱ است که از این طریق اولین بینش را در مورد ماهیت هیجانات در اختیار می‌گذارد و به ما امکان می‌دهد آن‌ها را با سایر انواع پدیده‌های روان‌شناختی، به‌ویژه انواع دیگر پدیده‌های عاطفی، مقایسه کنیم.

فصل ۲ مجموعه‌ای از تمایزاتی را معرفی می‌کند که معمولاً در داخل مجموعه هیجانات ترسیم می‌شوند، به‌عنوان مثال هیجانات مثبت و منفی، هیجانات آگاهانه و ناآگاهانه، و هیجانات بازتابی و غیربازتابی. توجه خود را به اهمیت این تمایزات معطوف می‌کنیم و از منظر یک نحله متأخر و مهم از شکاکیت نقدی کاملاً مستدل دربارهٔ یکپارچگی مجموعه هیجانات ارائه می‌کنیم، شکاکیتی که از جانب یکی دیگر از این تمایزات تقویت شده است — یعنی تمایز بین هیجانات پایه و غیرپایه.

در فصل ۳، اولین گروه از نظریه‌های مربوط به چیستی هیجانات را بررسی می‌کنیم، نظریه‌هایی که ادعا می‌کنند هیجانات به ترکیبی از باورها و امیال تقلیل‌پذیرند. ضمن ارائه برخی از دلایل کلاسیکی که طبق آن‌ها این نظریه‌های مختلف ناقص دانسته شدند، از مجرای فهم عمیق‌تر ماهیت امیال، همچنین نشان می‌دهیم که چرا، در نهایت، این واقعیت که هیجانات به اشکال مختلف ما را برمی‌انگیزند از این انگاره پشتیبانی نمی‌کند که باید آن‌ها را بر اساس امیال فهمید. آن دست نظریه‌های مربوط به هیجان که به امیال توسل نمی‌جویند عموماً از طریق ارتباط هیجانات با ارزش‌ها به آن‌ها نزدیک شده‌اند. بقیه کتاب به ارزیابی نظریه‌هایی در مورد هیجانات می‌پردازد که آن‌ها را اشکال خاصی از ارزشیابی تصور می‌کنند. فصل ۴ به ارتباط بین ویژگی‌های ارزشیابانه و پاسخ‌های هیجانی و، محوری‌تر از آن، ماهیت متافیزیکی ویژگی‌های ارزشیابانه می‌پردازد. بنابراین، مواضع مختلف در مورد ماهیت این ویژگی‌ها را مرور می‌کنیم، از قوی‌ترین اشکال ذهنی‌انگاری تا اشکال مختلف عینی‌انگاری. در پایان، نتیجه می‌گیریم دلایل درستی وجود دارد برای اینکه فکر کنیم این ویژگی‌ها مستقل از پاسخ‌های هیجانی ما هستند.

در فصل ۵، روی نظریه‌هایی تمرکز می‌کنیم که هیجانات بر اساس آن‌ها قضاوت‌هایی ارزشیابانه‌اند. و دربارهٔ راه‌های متعددی بحث می‌کنیم که از آن راه‌ها می‌توان تلاش کرد این تصویر کلاسیک و عقل‌باور از هیجانات را نجات داد. یک راه‌برد شامل این است که قضاوت فکری را با لایهٔ دیگری از احساس‌ها تکمیل کنیم (نظریه‌های افزونه‌ای). طبق راه‌برد دیگر، هیجانات احساس‌هایی تکوین‌نیافته‌اند که به حکم عقل شکل می‌گیرند (نظریه‌های افزونه‌ای معکوس یا بر ساخت‌گرایانه). ما استدلال می‌کنیم که همهٔ این نظریه‌ها در توضیح نقش متمایز پدیدارشناسی در هیجانات ناکام‌اند.

در مقابل، نظریه‌های ادراکی مربوط به هیجانات می‌توانند به نحوی معقول ادعا کنند که به جنبهٔ پدیدارشناختی هیجانات وزن لازم را می‌دهند، زیرا آن‌ها را تجاربی ادراکی از ویژگی‌های ارزشیابانه می‌دانند. فصل ۶ به بررسی اعتبار این خانوادهٔ در حال حاضر بسیار تأثیرگذار از رهیافت‌های مربوط به هیجانات می‌پردازد. با بررسی اشکال مختلف و کم‌ویش مفصل نظریهٔ ادراکی، که کم‌ویش بر نقش احساسات بدنی در هیجان تأکید دارد، ادعا می‌کنیم که همهٔ آن‌ها با نگرانی‌هایی جدی مواجه‌اند. با آنکه این بحث به ما کمک می‌کند تمرکز دقیق‌تری داشته باشیم روی محدودیت‌های اساسی‌ای که نظریه‌ای رضایت‌بخش مربوط به هیجانات باید — با توجه به پدیدارشناسی آن‌ها، التفاتی بودن آن‌ها، و نقش معرفت‌شناختی آن‌ها — برطرفشان کند، نتیجه می‌گیریم که تمثیل ادراک بیشتر گمراه‌کننده است تا روشن‌گر.

فصل ۷، بر مبنای اشکالات گوناگون موجود در نظریه‌هایی که در آثار فلسفی معاصر مربوط به هیجانات می‌یابیمشان، توضیح بدیعی را پیش می‌کشد که مدعی هستیم محدودیت‌های اساسی‌ای را برطرف می‌کند که بحث ما در فصل‌های قبل به کشف آن‌ها کمک کرده است. ما ادعا می‌کنیم که ارتباط در غیر این صورت مرموز بین هیجانات و ویژگی‌های ارزشیابانه با اعمال تمایز بین نگرش‌ها و محتوای آن‌ها آشکار می‌شود. بر خلاف تمام نظریه‌های دیگری که بر این ارتباط تأکید دارند، ما استدلال می‌کنیم که ویژگی‌های ارزشیابانه در محتوای

هیجانان وجود ندارند. در عوض، این ارتباط بر مؤلفه‌ای نگرشی استوار است که برای هر نوع هیجانی مشخص است. این رهیافت را با توسل به این انگاره می‌پروانیم که هیجانان موضوع‌های احساس‌شده نسبت به اثرها هستند، و تبیین می‌کنیم که چگونه این رهیافت پیوند نزدیک میان التفاتی بودن متمایز و پدیدارشناسی هیجانان را توضیح می‌دهد.

سه فصل آخر کتاب حول محور مسائل معرفت‌شناختی برآمده از هیجانان و با هدف ارزیابی نقش آن‌ها در کسب معرفت ارزشیابانه تنظیم شده است. فصل ۸ به بررسی شرایطی می‌پردازد که برای توجیه یک هیجان باید رعایت شوند. استدلال ما این است که هیجانان موجه به هیچ شناخت پیشینی‌ای از ویژگی‌های ارزشیابانه وابسته نیستند: آن‌ها را می‌توان با حالت‌های غیرارزشیابانه‌ای مانند ادراکات، خاطرات، یا باورهای ناظر به واقع توجیه کرد. در نتیجه، نیازی نیست هیجانان موجه واکنش صرف به معرفت یا باور ارزشیابانه قبلی باشند و بنابراین می‌توانند نقشی اساسی در دسترسی ما به حوزه ارزشیابانه ایفا کنند. اگرچه بحث خود را از درون چارچوب نظریه خودمان درباره هیجانان پیش می‌بریم، نتایجی که به آن می‌رسیم تا حد زیادی مستقل از آن است.

فصل ۹ بر نقش‌هایی تمرکز دارد که حالت‌های عاطفی و/یا انگیزشی مانند حال و هواها، احساسات، صفات منشی، و امیال در رابطه با هیجانان بازی می‌کنند. توصیف‌های مفصلی درباره این حالت‌ها ارائه می‌دهیم، نقش‌های اساسی آن‌ها را در ایجاد هیجانان و تأثیرگذاری بر آن‌ها بررسی می‌کنیم، و این نقش‌ها را با نقش دیگری مقایسه می‌کنیم که ممکن است فکر کنیم هیجانان آن را بازی می‌کنند، یعنی ارائه دلایلی برای رخداد‌های هیجانی. برخی استدلال‌های مهم در دفاع از دیدگاه دوم را هم ارائه و نقد می‌کنیم — و نتیجه می‌گیریم که به نحو اثباتی در توجیه هیجانان نقشی ندارند.

فصل آخر به اهمیت هیجانان در رابطه با معرفت ارزشیابانه می‌پردازد. به طور خاص، در این فصل بررسی می‌شود که آیا مسیر معرفت‌شناختی مطمئنی وجود دارد که از هیجانان به قضاوت‌های ارزشیابانه‌ای که آن‌ها معمولاً فرامی‌خوانند